

AnletsBladet

NR 4

NOVEMBER 1999

FöreningsInfo

BOTVIDSBYGDENS
SLÄKTFORSKARFÖRENING

Föreningens adress

Botvidsbygdens Släktforskarförening
c/o Hans Stedfeldt, Solbacksvägen 19
147 41 Tumba. Tel: 08-530 364 77

Styrelsen (riktnr. 08)

Ordf. Carl Gustaf Lilje, tfn 530 31854
V.ordf. Anita Karlsson, tfn 530 33310
Sekr. Hans Stedfeldt, tfn 530 36477
E-post: hans@stedfeldt.pp.se
Kassör. Gunnar Lindström, tfn 7780849
Ledamot. Bertil Nilsson, tfn 531 71833
Suppl. Birgitta Rök, tfn 531 74031
Suppl. Arne Svensson, tfn 531 83659

AnletsBladet

Ansv.utg. Hans Stedfeldt, tfn 530 36477
E-post: hans@stedfeldt.pp.se
Red. Arne Mattsson, tfn 530 37116
E-post: arkarma.mattsson@swipnet.se

Avgifter

Medlemsavgift 1999: 100:-
Familjemedlem: 50:-
Postgiro: 419 06 23-1

Om du flyttar...

Anmäl din nya adress till:
Gunnar Lindström, tfn 7780849

AnletsBladet söker medförfattare!

Snart är det dags för nästa Anlets-
Blad - den 31 januari är sista
manusdag för nr 1/2000.

Till dess behöver vi material.
Artiklar, korta eller långa, småno-
tiser sk. "fynd" under forskningen
m.m. Vassa pennan och skriv -
tidningen är till för Dig!

Redaktörerna

Studiebesök på Stadsarkivet

Text: Bertil Nilsson

Onsdagen den 22 september kl.18 arrangerade BSF ett intressant studiebesök på Stadsarkivet med Jonas Engardt som guide. Det var synd att bara 7 medlemmar ställt upp, varav 4 styrelsemedlemmar. Är det inte lite bristande intresse för dylika arrangemang? Guiden Jonas Engardt började med en information om Stadsarkivets organisation och olika möjligheter för forskning för bl.a släktforskare.

I forskarsalen finns det ca 40 platser, samt ett stort referensbibliotek med en omfattande samling Stockholmsmiana-böcker. I entréhallen finns det 32 läsapparater.

Arkivet omfattar för övrigt ett kartarkiv med ritningar från stadens alla hus och byggnader samt kartor av olika slag.

Arkivhyllorna uppgår i dag till 6,5 mil med bl.a följande innehåll: Domstolsprotokoll, polisrapporter, rullor från sjömanshus, sjukjournaler, klasslistor och betyg, stadens myndigheters arkiv, kyrkoarkiven med födelse- och dopböcker, dödböcker, vigselhandlingar och mantalsuppgifter.

Stadsarkivet är en guldgruva för såväl släkt- och hembygdsforskning som akademisk forskning vid universitet och högskolor. Stockholms stadsarkiv är även landsarkiv för Stockholms län. I Stadsarkivet finns även ett stort antal privata eller enskilda arkiv från exempelvis idrottsföreningar och frikyrkor.

Av framtaget material kan nämnas

från kartarkivet, en ritning av en vacker bro mellan Södermalm och Djurgården. I den planen ingick bl.a att Ringvägen skulle gå över Vita-bergsparken för att ansluta till bron. Det förslaget blev som tur var inte antaget.

Från Långholmens fängelsearkiv behandlades följande tragiska händelse, nämligen Yngsjömordet.

Lantbrukaren Per Nilsson, född i Åhus den 16 februari 1862. Dömdes den 7 mars 1890 tillsammans med sin mor, Anna Månsdotter till döden för att ha mördat sin hustru, Hanna Johansdotter.

Fallet väckte stor uppmärksamhet p.g.a förhållandet mellan mor och son. Anna Månsdotter ansågs huvudansvarig och avrättades den 7 augusti 1890 på gården till Kristianstads fängelse. Per Nilsson blev benådad och fick livstids fängelse, vilket han avtjänade på Långholmens centralfängelse.

Julafton 1913 blev fånge nr 282 Per Nilsson, frigiven. Han hade under fängelsetiden ansökt om nåd flera gånger, men dessa hade avslagits, totalt satt han 23½ år i fängelse. Under tiden hade han sparat ihop 2.197:49:-.

Efteråt for han tillbaka till Skåne och bosatte sig i Hernestad, en by utanför Åhus. Han byggde sig ett hus med hjälp av grannar och försörjde sig som bokbindare, ett hantverk han lärt sig i fängelset.

Per Nilsson avled 1918 på Kristianstads lasarett av blodförgiftning.

KALENDARIUM

Gösta Brandberg, Uppsala kåserar om:

"Fader okänd - oäkta barn"

Barn födda utom äktenskap - hur går man vidare med forskningen?

Onsdagen den 1 december kl. 19.00 i Vuxenskolans lokaler, Broängsgården Falkv. 42, Tumba. Buss 715 från Tumba C avgår 18.17 och 18.47 och stannar utanför lokalen. Kaffe serveras från kl. 18.30 för 10:- 2000

17 Feb: Studiebesök på det om- och tillbyggda Kungliga biblioteket i Humlegården. Rundvandring i läsesalar, bl.a läsesalen för mikrofilmade gamla tidningar, utställningssalen och bokmagasinen i berggrummen. Samling klockan 18.00 i bibliotekets entréhall.

15 Mars: Planerat årsmöte. Broängsgården. Mer information i nästa nummer av Anletsbladet.

April: Planerat föredrag. Broängsgården. Dag och tid meddelas i nästa nummer av Anletsbladet. □

Här är lösningen till läsövningen.

Ur Krigskollegii krigsmanshuskontors avgjorda mål år 1788.

Krigsarkivet

N:o 1148
expdt

1788 d: 22 April
bifallit

Ödmiukt Memorial

Efter närgående Förslag öfwer Krigsmanshus Medlen wid Kongl Nerike och Wermelands Infanterie Regemente, bestiga utgifterne för förledit År till 384 riksdaler 35 skillingar 5 runstycken, men som inkomsten för samma År endast utgör 244 riksdaler 1 skilling 11 runstycken, så brister 140 riksdaler 33 skillingar 6 runstycken, hwilka Kongl. Collegium torde tillåta nu få anordnas emot Regementsskrifwaren Flodmans quittance och redowisande.

Stockholm d. 22 April 1788.

Pehr Landin

Riksstämman och Släktforskar- dagarna i Karlstad

Från ordförandekonferensen, fredagen den 17/9. Man tar upp Folkbokföringen i Riksarkivet.

Folkregistreringen i Kyrko-skatte. Befolkningsstatistiken för 1870-1926 har börjat datoriseras 1970, beräknas bli färdig ca 2015. Personakten från 1937 ligger till grund för folkbokföringen. Fram till 1968 är barn bara registrerade på modern.

Längdutdrag: Folklängd, Födelse, Äktenskap, In- och Utflyttningslängd, Död, Avgång och Diarielängder vart femte år.

Folkregistreringen ligger bara i databas (ej mikrokort eller dylikt). Hur blir tillgängligheten? Hur bevaras? Hur "överförs" till ev. kommande teknik m.fl. frågor? Man tror att det här är frågor man uppdrar åt Förbundsstyrelsen att bevaka Osäkerheten om framtiden ur släktforskningssynpunkt för våra efterkommande är stor. Det är viktigt att vi i föreningarna runt om i landet engagerar oss i dessa frågor och att vi, som sedan representerar föreningarna får så mycket synpunkter och stöd som möjligt från medlemmarna.

Det är naturligtvis inget krav på medlemskap i en förening för att släktforska, men det är en styrka för framtiden att vi kan påverka Förbundsstyrelsen (genom våra ombud på Riksstämman) att göra det mesta möjliga för fortsatta möjligheter att släktforska även i framtiden. Ju fler enskilda Släkt- och Hembygdsvors-

kare, dess starkare "maktfaktor" utgör vi.

Från Riksstämman i centralsjukhusets matsal, lördagen den 18/9.

Närvarande: 126 ombud från hela Sverige. Hembygdsförbundets ordförande, Leif Ahlberg, var inbjuden. Man föreslår utökat samarbete med landets 1805 hembygdsföreningar med 26 landskaps eller länsförbund. Leif Ahlberg valdes att leda Riksstämman.

En diger dagordning med de sedvanliga frågorna med val och årsredovisningar. En liten synpunkt på ordningsföljden av punkterna i föredragningslistan. Behandlingen av motioner bör komma före "Fastställande av verksamhetsplan, budget och avgifter för kommande år". Risken är annars att redan fattade beslut ställs på "huvudet" när en ev. motion "går igenom". Man får ta om beslut om budget och verksamhetsplan m.m. Jag kan inte förstå, att man från Förbundsstyrelsen räknar med att en budgeterad utgift på ca 40.000-50.000:- för ansvarsförsäkring *inte* skall betalas?!

Punkt 11. Behandling av förslag. 11c. Försäkring. Förbundet betalar avgiften första året (år 2000), finns ej med i budgeten, men "vi har pengar till detta". 9 motioner behandlades, bl.a milersättningen, frågan om tåg 2:a klass osv. Tidigare har förbundet ersatt resersättning överstigande 500:-, ändrat till 300:-. Milersättningen till 1.50/km=15:-/mil.

Forts. på nästa sida...

Utställningar och föredrag.

Det var som vanligt, många utställare i många små lokaler i 3 plan, med bara en hiss. Kaffeserveringen låg på översta planet (plan 7), vilket inte gynnade personer med svårigheter att gå i trappor. Likaså att från Arkivcentrum ta sig till föreläsningssalen i sjukhuset, var jobbigt då det i sjukhuset var en hundra meter lång korridor till föreläsningssalen som inte rymde mer än 130 personer.

När jag kom fram 10 min. före utsatt tid, var det fullt. Ett 50-tal personer fick inte plats. Föredraget efter satt flertalet av föregående föredrags åhörare kvar, men det blev ett 20-tal platser tomma.

Per Clemensson, 1:e arkivarie vid länsarkivet i Göteborg, skulle tala om "Bergsmän och smeder i ett landsarkivs källor", talade bara om smeder. På fråga efter föredraget om bergsmännen svarade Per: "om bergsmän kan jag ingenting"?! Den som kunnat svara, var Barbro Melander (föregående föredragshållare, och där jag inte fick plats).

Får vi be förbundsstyrelsen medverka till att framtidens föreläsningssalar rymmer minst 250 personer. Underligt att inte Karlstad tog lärdom av Jönköpings miss med för små lokaler vid 1998 års stämma.

Ulf Berggrens benämning på stämman: "Strula i Karlsta" i SSGF:s Anropet nr 4 är kanske befogad.

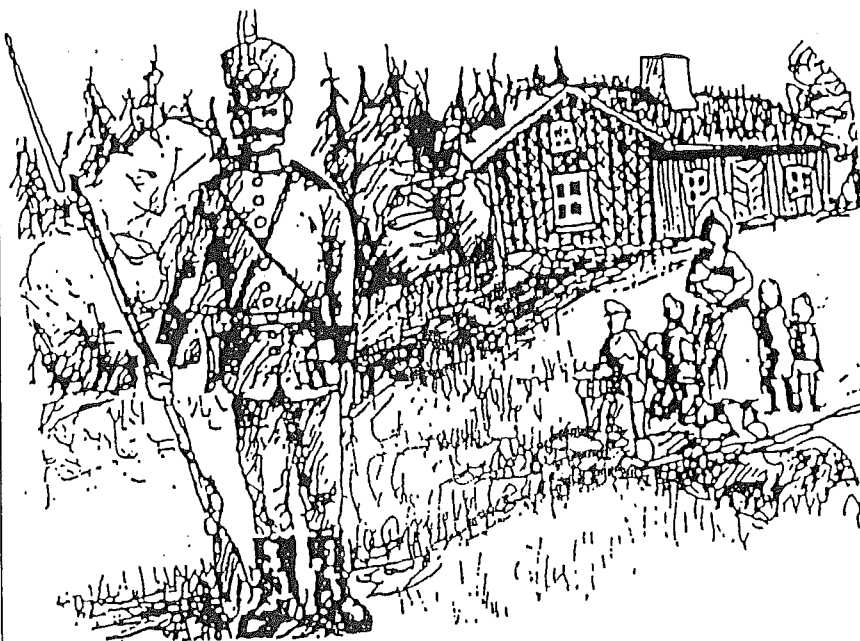
Det fanns en del som var bra. Bl.a de Nordiska tankarna. Från Norge fanns "Norsk Slektshistorisk Forening". På fråga, var man i Norge kunde finna sina norska anor, fick jag svaret: "Titta i telefonkatalogen efter de namn du söker och kanske hittar ett 20-tal och kanske får svar från två eller fråga dina nu levande anförvanter", som forskare blir man förvånad över svaret. Är det så man släktforskar i Norge? □

Gunnar Lindström

Ordspråk från förr

Vad hjälper att kistorna äro fulla, när den onde har nyckeln.

Ett ordspråk, betecknande att ägodelar icke gagna till något om de användas illa.

Soldaten i Helg och Söcken

Den 27 oktober besöker chefen för Centrala soldatregistret i Skövde, Björn Lippold, Botvidsbygdens Släktforskarförening för att berätta om den soldatforskning som pågår i landet.

Verksamheten startar 1983 på länsbiblioteket i Skara. I Skaraborgs län finns 2.777 soldattorp^{er} med cirka 35.000 soldater som ska letas fram. Med befäl uppgår antalet till mellan 50 och 55.000 man bara i Skaraborgs län. Idag har man hittat cirka 43.000.

Verksamheten är idag till stor del datoriserad och hittills har man vid landets 18 soldatregister fört in cirka 116.000 man. Soldatregistret i Östergötland är först med att lägga ut alla sina 11.000 på Internet.

Indelningsverket inrättades år 1682 av Karl XI och den 16 mars 1685 skrivs det sista avtalet i Västergötland som i och med detta fick all sin mundering gratis i motsats till de som skrivits in tidigare.

För perioden 1682-1901 ska såväl militärt som civilt material registreras. Man vill veta vilka som blir soldater och vad det blir av dem efter av dem efter att de lämnat det militära. Alla uppgifter sammanställs till en sökdatabas på Krigsarkivet. Mycket sökande återstår dock innan man hittat den halva million man som beräknas ha funnits.

Björn Lippold gör här en levande, humoristisk och mycket intressant beskrivning av soldaten och hans livsvillkor.

"Soldattorpet ska vara 4x8 meter, sju stockar högt, ha ett fönster med fyra rutor en aln stort. Loge, ladugård och ½ tunnland åker hör till. Soldaten ska kunna läsa och skriva, om han inte kan ska han undervisas. Den som till soldat antas ska vara gift och om så ej är fallet ska kompanichefen utse en hustru inom tre månader. Någon måste ju sköta torpet medan soldaten är i fält. I Gennomsnitt föds 4,6 barn i soldattorpet".

Förutom att läsa och skriva får knekten på heden lära sig ett yrke, som han kan utöva efter att den militära tjänsten upphört. På 1800-talet, efter att vi inte mer har krig i landet, deltar soldater i bl.a byggandet av Göta kanal och västra stambanan, och med sin läs- och skrivkunnighet i bagaget händer det att soldaten får tjänst som lärare, blir förtroendevald eller tar tjänst som kyrkvaktmästare. Det dryga trettioåret åhörare visar med livliga applåder sin stora uppskattning av föredraget. Efterföljande frågestund blir på grund av tidsbrist tyvärr alltför kort. □

Hans Stedfeldt

Regional samarbetsträff

Västeråsklubbens ordförande Sven Olby hälsade de närvarande klubbarnas representanter välkomna till herrgården på Vallby friluftsmuseum i Västerås lördagen den 8 maj till en dag i släktforskningens tecken. Från BSF deltog Carl Gustaf Lilje och Arne Svensson.

De 27 deltagarna från 12 föreningar presenterade sig. Gustaf von Gerten, SSGF, redovisade vad SSGF gjort inom Arninge-projektet. Det gäller i första hand kontakterna med Riksarkivet för att få till stånd bättre samarbete mellan släktforskningen och arkiven. Södra Roslagens Släktforskarförening sköter kontakterna med Arninge-depån för att lösa de praktiska problemen med märknin- gen av mikrokuverten. Vidare disku-

terades öppethållandet och forskarplatser för tillresande forskare. Ett förslag är att halva antalet (24 platser av de 48) skall vara bokningsbara. Från SSGF, Södra Roslagen och skäktforskarförbundets sida bedrivs i viss utsträckning en lobbyverksamhet mot Kulturdepartementet, Kulturrådet och Riksarkivet.

Förslag om att bilda en regionorganisation diskuterades. Uppdrogs åt Larsowe Roman (sammankallande), Västerås, Ian Hamilton, GF, Jan Faith-Ell, Norrtälje och Chris Henning, SSGF att undersöka möjligheterna.

Sven Olby, Västerås, informerade om Peder Danielssons undersökning vid Västerås Högskolas historiska sektion om de hade någon form av

register över uppsatser och avhandlingar, som är av lokalhistorisk karaktär. Det finns gott om lokalhistoriskt material vid alla universitet och högskolor. Tyvärr finns det ej några heltäckande register över detta material.

Enligt vad Chris Henning meddelade, kan man på www.libris.kb.se hitta en del lokalhistoria.

I förbundetidningen "Angeläget 1999:1" presenterades förslaget till en "Dödsboka" för 1700-talet.

Det debatterades olika förslag hur register över födda, vigda och döda skall hanteras när de är färdiga. Vilka har rätt till registren, den enskilde som gjort arbetet eller klubben om de gjorts inom föreningens hägn? Skall det ges offentlighet åt att registren finns och var i så fall? Skall man ta betalt eller inte för registren som arbetats fram av en enskild eller klubb? Mötesdeltagarna menade att det är mycket viktigt att följa utvecklingen i denna fråga. Beslutades att Chris Henning tar emot uppgifter på vilka arkivhandlingar som renskrivits, och för ett register över beståndet.

De närvarande klubbarna och föreningarna uppmanades att sända in tips på bra föreläsare och utflyktsmål till släktforskarförbundet, till exempel bra och intressanta museer, industrier, arkiv och liknande. Deltagarna vid mötet efterlyste information om vem som gör vad inom förbundsstyrelsen.

Informerades om att de offentliga arkiven runt om i landet har "Öppet Hus" 13 november. Uppmanades föreningarna att kontakta arkiven för samarbete den dagen.

Informerades om att pastorsexpeditionerna runt om i regionen hanterar frågan om hur man hanterar mikrokort, efter filmningen av kyrkoböckerna, mycket olika. De deltagande föreningarna uppmanades att på lämpligt sätt bearbeta församlingarna så att de behåller och förvarar mikrokorten. Församlingarna är ju inte längre skyldiga att föra några kyrkoböcker sedan folkbokföringen förts över till skattemyndigheten.

Källa: AnRopet 2/99

(Artikeln är baserad på minnesanteckningar gjorda av Larsowe Roman, sekreterare i Västerås Släktforskarclubb)

Liten läsövning

SD: 1148

1788 d. 22 April

sept

titellist

116

Annuit Memorial

Öppnad minnesanteckning för
minneregister för medlemmar vid
Lagz Merike av Wernerska
Infanterie Regementet, bestående
utgåfvor för försäkrat belopp
N:o 784 R 44/50 7/8, minneregister
vidaregående för försäkrat belopp
N:o 244 R 1/5 11/8
N:o 140 R 44/50 6/8,
Lagz Collegium bestående
för medlemmar som för minnesanteckning
mot Lagz annuit/Infanterie
flodmärks quittance av minneregister
N:o 22 April 1788.

Larsowe Roman